

Maa- ja metsätalousvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle uutta rahapelijärjestelmää koskevaksi lainsäädännöksi

Hallintovaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle uutta rahapelijärjestelmää koskevaksi lainsäädännöksi (HE 16/2025 vp): Asia on saapunut maa- ja metsätalousvaliokuntaan lausunnon antamista varten. Lausunto on annettava hallintovaliokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- neuvotteleva virkamies Elina Rydman, sisäministeriö
- neuvotteleva virkamies Jukka Tukia, sisäministeriö
- lainsäädäntöneuvos Katri Aho, maa- ja metsätalousministeriö
- asiantuntija Matti Rehula, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
- toimitusjohtaja Mika Kuismanen, Rahapeliala ry
- hallituksen puheenjohtaja Antti Lehtisalo, Suomen Hippos ry
- toimitusjohtaja Minna Mäenpää, Suomen Hippos ry
- toiminnanjohtaja Antti Karhila, Suomen Ravivalmentajat ry

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- valtiovarainministeriö
- Suomen Hevosenomistajien Keskusliitto ry
- Suomen Ratsastajainliitto ry
- Suomenhevosliitto ry
- Svenska lantbruksproducenternas centralförbund SLC rf
- Vermon Ravirata Oy

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Aluksi

Hallituksen esityksellä toteutetaan pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelman mukainen rahapelijärjestelmän uudistus, jolla rahapelimarkkina avataan osittain kilpailulle. Uudistuksen tavoit-

Valiokunnan lausunto MmVL 10/2025 vp

teena on ehkäistä ja vähentää rahapelihaittoja sekä parantaa kysynnän kanavoitumista lailla säänneltyyn ja valvottuun rahapelijärjestelmään. Maa- ja metsätalousvaliokunta pitää näitä uudistuksen tavoitteita tärkeinä ja kannatettavina. Lainsäädännön tulee muodostaa pelaajille riittävä kannustin pysyä säännellyn järjestelmän piirissä, ja rahapelitoimintaa valvovalla viranomaisella tulee olla riittävät valtuudet ja käytännön mahdollisuudet puuttua säännösten vastaisesti toimivien peliyhtiöiden toimintaan. Uudistuksella on hevos- tai totopelien kautta kiinteä yhteys myös hallitusohjelman kirjauksiin, joiden mukaan hevostalouden toimintaedellytykset varmistetaan ja suomenhevosen asema kansallisrotuna turvataan. Maa- ja metsätalousvaliokunta tarkastelee jäljempänä lausunnossaan hallituksen esitystä erityisesti hevostalouden näkökulmasta.

Hallituksen esityksessä esityksen vaikutuksia hevostalouteen on arvioitu erityisesti aluekehitykseen ja maaseutuun kohdistuvien vaikutusten näkökulmasta. Valiokunta toteaa, että hevosala ja siihen liittyvä raviurheilu on tärkeä osa suomalaista yhteiskuntaa monin eri tavoin. Se tarjoaa työtä noin 15 000 henkilölle noin 6 500 henkilötyövuoden verran ja on siten verrattavissa mittasuhteiltaan esimerkiksi Lapin matkailuun ja metsäkoneenkuljetusalaan. Hevostalleja on Suomessa yhteensä 16 000 ja hevosia arvioidaan olevan runsaalla 11 000 maatilalla. Varsinaista hevostaloutta harjoitetaan 1 800 maatilalla. Hevosalalle työllistyy niin yrittäjiä kuin palkattuja työntekijöitäkin. Hevosalalla on erittäin tärkeä rooli maaseudun rakennemuutoksessa. Hevosala tuo uutta yritystoimintaa ja myös uusia liiketoimintamuotoja maaseudulle nostaen sen elinvoimaisuutta. Hevosalan tuottamat terveydelliset, sosiaaliset, ennaltaehkäisevät ja kuntouttavat vaikutukset ovat yhteiskunnan kannalta merkittävät. Pelkästään ratsastuksen harrastajia on noin 160 000, joten ratsastus on merkittävä suomalainen liikuttaja. Kuten hallituksen esityksessä todetaan, lainsäädännön muutokset mahdollistavat hevostalouden toimijoille osallistumisen rahapelitoimintaan, millä on merkittäviä vaikutuksia hevostaloudelle ja edelleen heijastusvaikutuksia laajasti edellä kuvatuille yhteiskunnan eri aloille.

Rahapelilain mukainen toimilupajärjestelmä hevostalouden näkökulmasta

Hallituksen esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi rahapelilaki sekä muutettavaksi useiden voimassa olevien lakien säännöksiä. Uudessa rahapelilaissa esitetään säädettäväksi rahapelitoiminnasta ja sen valvonnasta. Osa rahapeleistä kuuluu hallituksen esityksen mukaan jatkossakin Veikkaus Oy:n monopoliin ja osa vapautetaan kilpaillulle markkinalle. Rahapelien toimeenpano on hallituksen esityksen mukaan jatkossa luvanvaraista siten, että rahapelejä voi toimeenpanna yksinoikeustoimiluvan tai rahapelitoimiluvan nojalla. Rahapelilaki ja muut ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan pääosin voimaan 1.1.2027, jolloin rahapelitoiminta voi käynnistyä. Toimilupamenettelyä koskevat sekä eräät muut rahapelilain säännökset on kuitenkin tarkoitettu tulemaan voimaan jo vuoden 2026 alusta lukien.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että rahapelitoimilupa voidaan jatkossa myöntää kiinteäkerätoimiseen vedonlyöntiin, muuttuvakertoimiseen vedonlyöntiin, virtuaalivedonlyöntiin, sähköisiin kasinopeleihin, sähköiseen rahabingoon ja sähköisiin raha-automaattipeleihin. Edelleen hallituksen esityksen mukaan rahapelitoimiluvanhaltijalla on oikeus toimeenpanna edellä mainittujen toimeenpanomuotojen rahapelejä yhdistelmäpeleinä, joissa on yhdistetty ominaisuuksia sellaisista toimeenpanomuodoista, joihin sillä on toimilupa. Hallituksen esityksen mukaan hevospelit sijoittuvat rahapeliuudistuksessa tähän kilpailtuun toimilupajärjestelmään eli niin sanottuun lisenssijärjestelmään. Pohjoismaista Ruotsi ja Tanska ovat siirtyneet jo aiemmin vastaavaan

Valiokunnan lausunto MmVL 10/2025 vp

lissensijärjestelmään. Maa- ja metsätalousvaliokunta korostaa, että pohjoismainen yhteistyö sekä raviurheilun että pelaamisen osalta on erittäin tärkeää.

Valiokunta toteaa, että hevospelaaminen ja -talous ovat olleet viime vuodet voimakkaiden muutosten kohteena. Vuonna 2017 toteutettiin muutos, jossa ravipeleihin liittyvä vedonlyönti siirrettiin valtion omistamalle vedonlyöntiyhtiölle, Veikkaus Oy:lle, jolloin hevosurheilun kehittämisen turvaamiseksi päätettiin säätää vedonlyöntiyhtiön tuoton käyttötarkoituksista siten, että neljä prosenttia tuotosta käytetään hevosurheiluun ja hevoskasvatukseen edistämiseen. Vuoden 2024 alusta tuli voimaan uusi laki hevoskasvatukseen ja hevosurheilun edistämiseen myönnettävistä avustuksista, joka säädettiin samaan aikaan arpajaislakiin tehtyjen muutosten kanssa. Uudistus merkitsi sitä, ettei Veikkaus Oy:n tuotoista enää lakisääteisesti osoitettu tiettyä osuutta hevosurheilun ja hevoskasvatukseen edistämiseen, vaan määrärahasosta päätetään osana valtion talousarviota.

Nyt käsiteltävänä olevan hallituksen esityksen valmistelussa on katsottu, että esityksen mukainen rahapelitoimilupaan perustuva hevospelaaminen ja mahdollisuus rahapelien toimeenpanossa kansainväliseen yhteistyöhön sekä markkinointiin ja sponsorointiin tukevat hevospelaamisen kilpailukykyä ja kiinnostavuuden lisääntymistä hevospelaamista kohtaan. Esitys mahdollistaa hevosalan toimijoille oman rahapelitoiminnan ja hevosalan rahoituksen rahapelitoiminnan tuotoilla osana muuta hevosalan kokonaisrahoitusta ravirata- ja kilpailutoiminta mukaan luettuina. Hevospelaamisessa kilpailtuun markkinaan siirtymisen kautta voidaan vaikuttaa myönteisesti myös hallitusohjelman mukaiseen tavoitteeseen turvata ja varmistaa hevosalan toimintaedellytykset ja suomenhevosen asema kansallisrotuna. Maa- ja metsätalousvaliokunta pitää hallituksen esityksessä hevospelaamisen osalta tehtyjä linjauksia ja ratkaisuja lähtökohtaisesti perusteltuina ja onnistuneina.

Siirtyminen rahapelilaisissa tarkoitettuun lissensijärjestelmään

Hevosjalostus ja hevosenpito ovat pitkäjänteistä työtä. Sukupolvien väli ravihevosella on tyyppillisesti yli kymmenen vuotta. Astutuspäätöksestä siihen, kun hevonen kilpailee ensimmäisen kerran, kuluu yleensä lähes viisi vuotta ja kilpailu-uran päättymiseen jopa kymmenestä viiteentoista vuotta. Hevosenhoito vaatii paljon työpanoksia, ja hevosenomistaja on sijoittanut ravihevoseen yleensä 30 000—50 000 euroa jo ennen sen kilpailu-uraa. Myös ravivalmentaja joutuu tekemään suuria investointeja varusteisiin, rakennuksiin ja riittäviin maa-alueisiin. Nämä taloudelliset sat-saukset vaativat selkeän näkymän toiminnan tulevaisuudennäkymistä. Maa- ja metsätalousvaliokunta korostaa vastaavasti kuin vuoden 2024 alusta voimaan tullutta hevosalan tukia koske- nutta uudistusta koskeneessa mietinnössään (MmVM 27/2022 vp — HE 260/2022 vp), että he- voskasvatus ja hevosurheilu ovat luonteeltaan toimintaa, jota on voitava suunnitella pitkällä ai- kajänteellä.

Hevospelaamisen kehitys on jatkunut Suomessa muutaman viime vuoden aikana negatiivisena. Hevospelien pelikate on ollut korkeimmillaan yli 60 miljoonaa euroa, mutta tämän hetken kehi- tyksen perusteella pelikate näyttää painuvan tämän vuoden tai viimeistään vuoden 2026 aikana alle 40 miljoonan euron. Uuden rahapelijärjestelmän mahdollistaman peliyhtiön perustaminen, sen toiminnan käynnistäminen ja liiketoiminnan vakiinnuttaminen tulevat kestäväksi useita vuo- sia. Siirtyminen nykyisestä yksinoikeusjärjestelmästä lissensimarkkinaan on tehtävä hallitusti, jotta

Valiokunnan lausunto MmVL 10/2025 vp

hevosalan toiminta- ja kilpailukyky ei vaarannu tänä aikana. Hallittu siirtymä edellyttää valtion rahoitustukea siirtymäaikana, jotta hevosala ei rakenteellisesti pienene tänä ajanjaksona.

Tällä hetkellä voimassa olevassa rahapelien monopolijärjestelmässä hevoskasvatuksen ja hevosurheilun edistämiseen myönnettävien avustusten osalta oikeutus myöntää valtaosa avustuksista perustuu Euroopan komission nimenomaiseen päätökseen. Tämä valtiontukia koskeva päätös on voimassa vuoden 2028 loppuun asti. Ennen hallituksen esityksessä esitetyn uuden rahapelijärjestelmän käynnistymistä vuoden 2027 alussa tähän uuteen toimilupajärjestelmään soveltuva hevos-talouden tukikokonaisuus tulee saattaa komission uudelleen arvioitavaksi notifiointia kautta. Hevostalouden edistämiseen on julkisen talouden suunnitelmassa vuosille 2026—2027 (VNS 2/2025 vp) osoitettu keskimäärin 25,5 miljoonaa euroa. Kehyksen mukaan rahoitus laskee 6 miljoonaa euroon vuonna 2029, mutta hallitus on sitoutunut tarkastelemaan sektorin tarvitsemää rahoitustasoa vuosille 2028—2029 vielä keväällä 2026. Tarkastelu tehdään yhtäaikaaisesti rahapeliuudistuksen edellyttämän EU-notifiointia kanssa. Maa- ja metsätalousvaliokunta pitää tätä rahoitustason välitarkastelua välttämättömänä, jotta hevosalan toimintaedellytykset turvataan myös siirtymäkauden ajan.

Suomenhevosen aseman ja hevosten hyvinvoinnin turvaaminen

Kuten edellä jo on todettu, on hallitusohjelmassa sitouduttu turvaamaan suomenhevosen asema kansallisrotuna. Suomenhevonen ei ole ainoastaan hevonen työ- tai harrastuskäytössä, vaan kansallinen alkuperäisrotu, joka on kiinteä osa maamme kulttuuriperintöä, historiaa ja maaseudun identiteettiä. Suomenhevosen työhevoslinja on jo nykyisin uhanalainen. Suljetulla rodulla korostuvat riskit geeniperimän kaventumisesta ja samalla perinnöllisten sairauksien yleistymisestä, jos populaatio pienenee liikaa. Riskirajana tässä on pidetty tuhatta syntyvää varsaa. Syntyneiden suomenhevosvarsojen määrä jäi vuosina 2023—2024 alle tämän tuhannen varsan rajan. Vetovoimaisen ravikilpailutoiminnan avulla on mahdollista säilyttää suomenhevosen populaatio elinvoimaisena. Suomenhevosen säilyttämiseen liittyvät tavoitteet tulee ottaa huomioon sekä rahapelijärjestelmän siirtymäkauden rahoitusratkaisuissa että pidemmän aikavälin politiikkatoimissa.

Laissa eläinten hyvinvoinnista säädetään muun ohella eläinkilpailujen järjestämisestä. Hevoskilpailuissa hevosten hyvinvoinnista vastaa järjestäjän nimeämä kilpailueläinlääkäri, joka toimii kilpailun järjestäjän nimeämänä asiantuntijana. Kilpailueläinlääkärin riippumaton ja ammattimainen toiminta on tärkeää eläinten hyvinvoinnin varmistamiseksi kilpailutoiminnassa. Kilpailutoiminnan ulkopuolella eläinten hyvinvoinnin valvonnan viranomaiset valvovat ammattimaisesti ja laajamittaisesti hevosia pitäviä talleja säännöllisesti. Sillä seikalla, miten hevos pelaaminen on järjestetty ja mitkä tahot voivat rahapeliuudistuksen jälkeen toimeenpanna tolopelejä, ei ole lähtökohtaisesti merkitystä eläinten hyvinvointilain soveltamiseen Suomessa. Maa- ja metsätalousvaliokunta korostaa, että hevos pelaamisen järjestelyillä on käytännössä kuitenkin välillisesti vaikutusta hevostalouden toimijoiden taloudellisiin edellytyksiin huolehtia myös eläinten hyvinvoinnista. Sekä suomenhevosen tulevaisuuden että hevosten hyvinvoinnin turvaaminen edellyttävät hevosalan yleisten toimintaedellytysten varmistamista. Valiokunta pitää tärkeänä, että rahapelilainsäädännön toimeenpanon vaikutuksia suomenhevosen asemaan ja hevosten hyvinvointiin seurataan tulevina vuosina.

Valiokunnan lausunto MmVL 10/2025 vp

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSESITYS

Maa- ja metsätalousvaliokunta esittää,

että hallintovaliokunta ottaa edellä olevan huomioon.

Helsingissä 8.5.2025

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Jenna Simula ps
varapuheenjohtaja Anne Kalmari kesk
jäsen Tiina Elo vihr
jäsen Ritva Elomaa ps
jäsen Janne Jukkola kok
jäsen Antti Kangas ps
jäsen Teemu Kinnari kok
jäsen Milla Lahdenperä kok
jäsen Helena Marttila sd
jäsen Anders Norrback r
jäsen Timo Suhonen sd (osittain)
jäsen Eerikki Viljanen kesk
varajäsen Ari Koponen ps (osittain)

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Tuire Taina